

Františku V-ovi. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozsoudil.

Důvody:

Právní názor odvolacího soudu, že žalovaná strana zažalovaných 35.000 Kč žalobkyně zaplatila právoplatně, zaplativši je Františku V-ovi jako účetnímu žalobkyně, třebaže ten je zpronevěřil, ježto žalující strana v první stolici ani netvrdila, že V. k příjmu peněz pro ni nebyl oprávněn, není správným. Podle §u 1424 obč. zák. je dlužnou částku zaplatiti věřiteli aneb jeho k příjmu peněz způsobilému plnomocníku. Řádné zaplacení jako okolnost právo zrušující, dokázati, je na dlužníku. Je tedy také na něm, aby, neplatil-li přímo věřiteli, dokázal, že plnomocník, do jehož rukou platil, byl k příjmu způsobilým. Pokud tohoto důkazu nepodal, nelze věřitele donutiti, by toto jeho placení uznal. Žalovaná strana se o tento důkaz také pokusila, dovolávajíc se v žalobní odpovědi k dotvrzení svého přednesu, že žalobkyně její platy neuznávala neprávem, trestních spisů proti Františku V-ovi, z kterých plyne, že mu platila mimo jiné také proti stvrzenkám, podepsaným od Julia Ř-a, společníka žalující firmy, neb opatřeným jejím razítkem. Avšak nižší soudy těchto okolností nedbaly a zamítly žalobu, jsouce právního názoru, že na tom nesejde, zda žalovaný dlužník placení způsobilému plnomocníku dokáže, nýbrž že stačí, by byl žaloby zaplacení již sprostěn, když žalující věřitel netvrdí, že domnělý plnomocník k přijetí peněz nebyl způsobilým. Jak doličeno, je tento právní názor mylným. Ježto měl za následek, že řízení zůstalo tak kusým, že ani dovolacímu soudu nelze věc se správného právního hlediska ihned rozsouditi, slušelo se napadený rozsudek — a podle §u 510 c. ř. s. též rozsudek své stolice — zrušiti a věc do této vrátiti, aby byly zjištěny okolnosti, z kterých se dá souditi, že František V. k přijetí peněz skutečně splnomocněn byl aneb že žalovaná strana z viny žalující firmy alespoň mohla důvodně míti za to, že tomu tak je (čl. 296 obch. zák. a §§ 1027 a násl. obč. zák.). Nebude-li lze takové okolnosti zjistiti, nebude ovšem ani lze, placení do jeho rukou uznati za platné.

Čís. 4314.

Čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., vztahuje se na vyrovnání, jež byla teprve za jeho účinnosti pravoplatně potvrzena, třebaž vyrovnání bylo věřiteli přijato před touto dobou.

Obmezen-li žalobní nárok na úroky, nepřesahující hranice pro věci nepatrné, stal se spor věcí nepatrnou, třebaž celková pohledávka tuto hranici převyšovala.

(Rozh. ze dne 30. října 1924, Rv I 812/24.)

K návrhu žalovaného Josefa H-a bylo dne 7. března 1923 zavedeno o jeho jmění vyrovnávací řízení, žalovaný ve vyrovnávacím řízení uznal

pohledávku žalující strany 32.843 Kč 89 h a zavázal se 15. května 1923 zaplatiti na tuto pohledávku 45% kvotu a to prvých 10% do 2 měsíců od pravomoci potvrzujícího usnesení a spolužalovaná Hedvika H-ová k tomuto vyrovnání přistoupila jako rukojmí. Vyrovnání bylo dne 15. května 1923 věřiteli přijato a potvrzeno usnesením ze dne 9. července 1923, jež nabylo právní moci dnem 4. srpna 1923, takže prvá splátka 3284 Kč 39 h se stala splatnou dnem 4. října 1923. Ježto žalovaný splátky nezapřavil, domáhal se žalobce dle Šu 57 vyr. ř. a čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., by žalovaní byli uznáni povinnými rukou společnou a nerozdílnou zaplatiti 3284 Kč 39 h s 6% úrokem od 4. října 1923 a žalovaný i částku 29.559 Kč 50 h se 7% úrokem od 8. března 1923 do 14 dnů. Při prvním roku 14. listopadu 1923 byla žaloba omezena o částku 3284 Kč 39 h, která byla zaplacená 10. listopadu 1923. Procesní soud své stolice uznal žalované povinnými zaplatiti žalobci pouze 5% úrok z prodlení od 4. října — 9. listopadu 1923 z 3284 Kč 39 h, jinak žalobu zamítl. Důvody: Ze spisů vyrovnacích vychází na jevo, že vyrovnávací návrh byl přijat 15. května 1923 a neobsahuje ustanovení, že v případě nedodržení splátky nastává ztráta lhůt a stává se celá pohledávka splatnou. Ustanovení čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. nelze na případ ten vztahovati, ježto návrh na vyrovnání byl učiněn již 7. března 1923 a vyrovnání bylo věřiteli přijato již 15. května 1923, tedy ještě před působností uvedeného zákona, který byl vyhlášen dne 19. května 1923. Zákon tento nemůže se vztahovati na vyrovnání, přijaté před jeho vyhlášením, a nemohou jeho ustanovení působiti zpět a vztahovati se na práva, již nabytá (§ 5 obč. zák.). Ježto přijaté vyrovnání neobsahuje ustanovení, že v případě nedodržení splátky nastává splatnost celé pohledávky, jeví se žaloba, pokud se jí žalující strana domáhá na žalovaném Josefu H-ovi zaplacení zbytku pohledávky 29.559 Kč 50 h s přísl. neodůvodněnou. Naproti tomu jeví se žaloba pokud se týče 5% úroků z prodlení ze splátky 3284 Kč 39 h od 4. října — 9. listopadu 1923 odůvodněnou, ježto jest nesporno, že splátka ta byla 4. října 1923 splatna a žalovanými byla zapravena teprve 9. (10.) listopadu 1923, tedy po podání žaloby. Odvolací soud 1. odvolání žalovaného Josefa H-a nevyhověl, 2. odvolání žalované Hedviky H-ové vyhověl a zamítl žalobu proti ní i ohledně 5% úroků z prodlení za dobu od 4. října — 9. listopadu 1923, 3. odvolání žalobce vyhověl a uznal žalovaného Josefa H-a povinným zaplatiti kromě zmíněných již úroků, též dalších 27.917 Kč (na něž žaloba po zaplacení dalších 1.642 Kč 10 h byla omezena). Důvody: Názor prvního soudu, že ustanovení čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. nelze v tomto případě použiti, je mylný. Jak plyne z ustanovení Šu 5 obč. zák. a čl. V. vyhlášovacímho patentu k tomuto zákonu, nemají nové zákony účinku ani na jednání dřívější ani na práva, jichž bylo dříve nabyto. Pokud se týče jednání, jichž pojem způsobem ovšem ne zcela vyčerpávajícím podává zákon v čl. V. uvedeného patentu, možno jen v takových jednáních spatřovati jednání předešlá po rozumu Šu 5 obč. zák., která tu byla se všemi znaky, jichž se k jich pojmu vyžaduje, již před tím, než nový zákon vešel v platnost. Jednání, jímž se nedostává

třebas jen jednoho z těchto potřebných znaků, dlužno posuzovati dle zákona nového a není přípustno, by jedna část jednání byla posuzována dle zákona starého a druhá dle zákona nového. Že vyrovnání spadá pod pojem »jednání« ve smyslu uvedených předpisů, o tom nelze ani dost málo pochybovati. Jde jen o to, rozřešiti otázku, kdy přichází k místu. Za tím účelem je nutno si uvědomiti jeho pojem. Vyrovnání je soudně potvrzená dohoda vyrovnacího dlužníka s většinou vyrovnávacích věřitelů o tom, jak mají býti jejich nároky vyrovnány. Právní povahou je vyrovnání soudním rozhodnutím, jež se zakládá nejen na přijetí vyrovnacího návrhu dlužníkovou většinou věřitelů, nýbrž i na samostatném prozkoumání jeho zákonitosti i účelnosti soudem. Přehlasování věřitelé vyrovnacího dlužníka jsou vyrovnáním vázáni nikoli snad proto, že návrh vyrovnací byl učiněn a přijat, nýbrž proto, že jej soud potvrdil. Z toho plyne, že vyrovnání se stává vyrovnáním ve smyslu zákona teprve tehdy, když bylo soudem potvrzeno a že proto dlužno je považovati jediné podle toho zákona, který platil v době jeho schválení. V tomto případě bylo vyrovnání uzavřeno dne 15. května 1923, potvrzeno však bylo soudem teprve dne 4. srpna 1923. Poněvadž pak žalovaný, jak je nesporno, prvé splátky 10% splatné dne 4. října 1923 tohoto dne nezaplatil, nýbrž teprve až po podání žaloby, dne 9. listopadu 1923, a tím svému závazku z převzatého vyrovnání včas nedostál, oživilo dle §u 57 odstavec druhý vyr. ř. (v novém znění) celé původní pohledávání žalující strany a proto je žalovaný povinen celé toto pohledávání zaplatiti. Odvolání Hedviky H-ové bylo pak vyhověno v podstatě z toho důvodu, že žalobce nebyl oprávněn domáhati se na ní zaplacení kvoty vyrovnací (úroků z ní), ježto se rozhodl vymáhati na dlužníku celou obživlou pohledávku, za niž se žalovaná nezaručila.

N e j v y š š í s o u d dovolání Josefa H-a odmítl, pokud domáhalo se změny rozsudků nižších soudů, jimiž žalobci přisouzeny úroky z prodlení za dobu od 4. října — 9. listopadu 1923 ze splátky 3284 Kč 39 h, a nevyhověl mu, pokud napadalo rozsudek odvolacího soudu, jímž žalobci přisouzen další peníz 27.917 Kč; dovolání žalobce pak odmítl.

D ů v o d y:

Žaloba rozdělila zažalovaný peníz na částku 3284 Kč 39 h s úroky z prodlení, dlužnou oběma žalovanými solidárně, a na zbytek, dlužný žalovaným. Při prvním roku byla žaloba ohledně prvního nároku obmezena o 3284 Kč 39 h, zaplacených dne 10. listopadu 1923, a první soudce přisoudil žalobci úroky z této částky ode dne splatnosti do dne zaplacení, t. j. od 4. října do 9. listopadu 1923. Na odvolání žalovaných odvolací soud tento výrok ohledně žalovaného Josefa H-a potvrdil, ohledně žalované Hedviky H-ové však změnil a žalobu v tom směru zamítl. Dovolání žalovaného Josefa H-a čelí proti tomuto potvrzujícímu výroku odvolacího soudu; poněvadž však předmět sporu, o němž odvolací soud v tomto směru rozhodl, nepřevyšuje 2.000 Kč, ba ani částku 300 Kč, je dovolání dle §u 502 odstavce třetí c. ř. s. a jak při žalobcově dovolání vyloženo bude, také dle odstavce druhého tohoto §u ne-

přípustným, a bylo je odmítnouti (§ 507 c. ř. s.). Ohledně otázky, zda na sporné vyrovnání je použití ustanovení čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., sdílí dovolací soud právní stanovisko odvolacího soudu, poukazuje na jeho v celku správné důvody a dodává, že zákon ten sám nemluví o smluveném (věřiteli přijatém) vyrovnání, nýbrž o potvrzeném vyrovnání a tedy právě jeho potvrzení zdůrazňuje a za rozhodné pokládá. Nebylo proto bezdůvodnému dovolání žalovaného vyhověno.

Dovolání žalobcova čelí proti výroku odvolacího rozsudku, jímž bylo vyhověno odvolání žalované Hedviky H-ové a rozsudek soudu první stolice změněn v ten rozum, že žaloba proti ní byla zamítnuta i ohledně 5% úroků z prodlení od 4. října 1923 do 9. listopadu 1923 z částky 3284 Kč 39 h a jímž byl odsouzen, by zaplatil jmenované žalované útraty první a druhé stolice. Toto odvolání je nepřípustné. Žaloba proti žalované Hedvice H-ové byla při prvním roku obmezena o 3284 Kč 39 h, zaplacených dne 10. listopadu 1923, a prvnímu soudu bylo tedy rozhodnouti pouze o 6% úrocích z této částky od 4. října 1923 do 9. listopadu 1923 a o útratách sporu. Poněvadž podle Šu 54 j. n. při výpočtu hodnoty předmětu sporu se nehledí k nákladům rozepře, a výše požadovaných úroků nepřesahuje 300 Kč (§ 448 c. ř. s. nové znění), jest nárok, uplatňovaný obmezenou žalobou, nárokem nepatrným ve smyslu Šu 448 c. ř. s. Na tom nemění ničeho, že částka 3284 Kč 3 9h, z níž sporné úroky byly počítány, jest dle tvrzení žaloby jen částí pohledávky 32.843 Kč, za kterou ručí žalovaná až do výše 45% a která dosud ve výši 29.558 Kč 50 h není zapravena. Ustanovení Šu 55 j. n., dle něhož jest rozhodnou úhrnná částka jistinné pohledávky ještě nezapravené, nelze zde použiti, neboť předpokládá, že se žádá toliko část jistinné pohledávky. V tomto případě však jde o úroky. Ostatně jest při uplatňování části pohledávky podle Šu 55 j. n. souhrnná částka nezapravené pohledávky rozhodna toliko pro otázku příslušnosti; ale zda věc jest považovati za nepatrnou ve smyslu Šu 448 c. ř. s., závisí na peněžité sumě, žádané v žalobě, pokud se týče obmezené žalobě (viz též Neumann, Kommentar zu den Zivilprozeßgesetzen 3. vydání, II. svazek str. 1348 a násl.). Není tedy pochybnosti, že jde o věc nepatrnou a proto bylo dovolání žalobcovo podle Šu 502 odst. druhý a Šu 507 c. ř. s. odmítnouti.

Čís. 4315.

Ručení dráhy dle zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák.

V tom, že pro zatarasení kolejí vyšluným vlakem byli cestující nuceni mimo stanici přestupovati z vlaku do vlaku, dlužno spatřovati příhodu v dopravě. Pokud dlužno neopatrné vystupování cestujícího v takovém případě přičítati mu k vině.

(Rozh. ze dne 30. října 1924, Rv I 1013/24.)

Dne 3. července 1921 v Horním Dvořišti při jižním výjezdu z nádraží zatarasil vykolejovaný vlak trať na delší dobu, pročež dohodli se příslušní orgánové staničních úřadů v Horním Dvořišti a v Sumeravě